

Ένα νέο σχέδιο Μάρσαλ προς απάντηση της κρίσης

Η Ε.Ε. θα πρέπει να προχωρήσει σε περισσότερα μέτρα, λέει ο Α. Θεοφάνους

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όσα έκανε η Ε.Ε. για αντιμετώπιση της πανδημίας δεν αρκούν και πως χρειάζεται ένα νέο σχέδιο Μάρσαλ, λέει στη συνέντευξη του στην «Κ» ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους. Σε ό,τι αφορά το Κυπριακό, σημειώνει πως αυτό είναι μέρος της εξίσωσης των ελληνoturκικών και πως ο Νίκος Αναστασιάδης νομιμοποιείται να ζητήσει από τον πρωθυπουργό Μητσοτάκη να θέσει το ζήτημα της κατοχής, της αναγνώρισης της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία και της ομαλοποίησης των σχέσεων των δύο χωρών στο πλαίσιο ενός ελληνoturκικού διαλόγου. Κληθείς να σχολιάσει κατά πόσο θα εμπλακεί στην πολιτική πιο ενεργά, δεν το αποκλείει, εάν μια τέτοια ενέργεια θα συνεισφέρει ουσιαστικά στον δημόσιο βίο, όπως λέει.

—Η τουρκική προκλητικότητα στην ανατολική Μεσόγειο και η απουσία ηχηρής αντίδρασης από την Ε.Ε. προκάλεσε την αίσθηση πως επικρατεί πλέον διεθνής αναρχία. Ισχύει;

—Η ρεαλιστική και γεωπολιτική σχολή σκέψης θεωρούν ως δεδομένο ότι δεν επικρατεί πάντοτε το διεθνές δίκαιο. Αντίθετα, παραπέμπουν σε μια έκβαση όπου το αποτέλεσμα είναι πολλούς καθορίζεται από την αναλογία ισχύος και τα διακυβευόμενα συμφέροντα. Εν ολίγοις το διεθνές περιβάλλον είναι σε μεγάλο βαθμό άναρχο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι κανόνες του διεθνούς δικαίου και οι διεθνείς οργανισμοί δεν έχουν τη σημασία τους. Η τουρκική προκλητικότητα είναι εν πολλοίς απο-

τέλεσμα της αναθεωρητικής πολιτικής που ακολουθεί η Άγκυρα. Για να ανακαταστήσει απαιτείται ένα αντιπαλο δέος το οποίο δεν υφίσταται σήμερα. Πέραν τούτου η Ε.Ε. δεν έχει σήμερα επαρκές γεωπολιτικό βάρος στην Ανατολική Μεσόγειο και ευρύτερα.

—Η Ε.Ε. δίνει την αίσθηση πως ακόμη μία φορά στέκεται παρατηρητής παρά πρωταγωνιστής στις εξελίξεις τόσο σε ό,τι αφορά την πανδημία όσο και τις διεθνείς εξελίξεις...

—Η Ε.Ε. αντέδρασε με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι κατά την προηγούμενη κρίση. Για παράδειγμα, οι κανόνες για τη δημοσιονομική πειθαρχία αναστάλησαν, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνθηκαν η επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική. Όμως οι νέες δράσεις και προσεγγίσεις της Ε.Ε. αν και καλοδεχόμενες δεν αρκούν. Απαιτούνται πολύ περισσότερα για την αντιμετώπιση της κρίσης και την ανοικοδόμηση της Ευρώπης. Συγκεκριμένα θα απαιτηθεί ένα νέο Σχέδιο Μάρσαλ, μέρος του οποίου μπορεί να χρηματοδοτηθεί από νέο χρήμα που θα δημιουργηθεί. Και ενώ όσοι από εμάς είχαμε ανάλογες θέσεις κατά την προηγούμενη κρίση θεωρηθήκαμε ως αρετικοί, στη σημερινή συγκυρία οι προτάσεις αυτές ακούγονται ολοένα και περισσότερο σε διάφορα επίπεδα από υψηλούς αξιωματούχους. Επιπρόσθετα, επειδή η Ε.Ε. δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί ως μια συμπληρωμένη πολιτική οντότητα δεν μπορεί να έχει μια πρωταγωνιστική παρουσία στα διεθνή δρώμενα.

—Πώς επηρεάζεται η Κύπρος και το Κυπριακό από αυτά τα δεδομένα;

Δεν αποκλείω το ενδεχόμενο να εμπλακώ στην ενεργό πολιτική, εάν μια τέτοια ενέργεια θα συνεισφέρει ουσιαστικά στον δημόσιο βίο, λέει ο διεθνολόγος Ανδρέας Θεοφάνους.

“

Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος η πολιτική που έχει ακολουθηθεί όλα αυτά τα χρόνια δεν έχει πετύχει τους στόχους της. Και δεν θα ήταν υπερβολή να πω ότι έχει αποτύχει.

—Η χώρα μας πρέπει να κινηθεί προς ένα νέο κοινωνικοοικονομικό υπόδειγμα το οποίο να ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες των πολιτών της και ταυτόχρονα να μπορεί να σταθεί με αξιώσεις απέναντι στις προκλήσεις της νέας εποχής. Είναι καθοριστικής σημασίας να λειτουργήσει το κράτος με τρόπο που η παρουσία και συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας να συγκλίνει με ευρύτερα συμφέροντα. Ως εκ τούτου θα πρέπει να ξεφύγουμε από την εσωστρέφεια και να καταστούμε ένα κράτος-πρότυπο χωρίς διαφθορά. Οι εξελίξεις που συντελούνται σήμερα στην Ανατολική Μεσόγειο, την ευρύτερη περιοχή και το διεθνές περιβάλλον οδηγούν σε ανακατα-

τάξεις τις οποίες πρέπει να αξιοποιήσουμε προωθώντας παράλληλα μια διαφορετική έξωθεν αντιμετώπιση του Κυπριακού, η οποία να υποστηρίζει την ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας και ταυτόχρονα ενθαρρύνει την ειρηνική συνύπαρξη στο πλαίσιο ενός λειτουργικού ομοσπονδιακού πολιτεύματος.

—Η Κύπρος βρίσκεται σε μια διαδικασία επαναπροσδιορισμού των σχέσεών της με τις ΗΠΑ και τη Ρωσία. Πρόκειται για πρόοδο στο άρμα της Δύσης;

—Ενώ τα τελευταία λίγα χρόνια είδαμε μια στροφή προς τις ΗΠΑ, εντούτοις δεν υπήρξαν χειροπιαστά αποτελέσματα. Οι ΗΠΑ επιθυμούν τη μείωση της ρωσικής παρουσίας στην Κύπρο καθώς και, μεταξύ άλλων, τον τερματισμό της παροχής υπηρεσιών σε ρωσικά πλοία στα λιμάνια μας. Οι Ρώσοι γνωρίζουν ότι δεν μπορούν να είναι το πρώτο βιολί στην Κύπρο, αλλά θέλουν να έχουν μια σημαντική παρουσία. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα δεδομένα, περιλαμβανομένων της πρωτοκαθεδρίας της Δύσης, με την ευρύτερη έννοια του όρου, στην Ανατολική Μεσόγειο, την τουρκική κατοχή και τους κινδύνους που ελλοχεύουν, η Κύπρος θα πρέπει να ακολουθήσει μια ισοζυγισμένη εξωτερική πολιτική, την ευρύτερη περιοχή και το διεθνές περιβάλλον οδηγούν σε ανακατα-

Το κυπριακό αποτελεί μέρος της εξίσωσης των ελληνoturκικών σχέσεων

—Ο ελληνoturκικός διάλογος που επιχειρείται από χώρες όπως η Γερμανία, βοηθά ή δυσκολεύει τις όποιες απαιτήσεις της Λευκωσίας στο Κυπριακό;

—Μπορεί το Κυπριακό να είναι ένα ιδιαίτερο και ξεχωριστό ζήτημα αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και μέρος της εξίσωσης των ελληνoturκικών σχέσεων. Σε παλαιότερες αλλά και επικαιροποιημένες δημοσιεύσεις μου είχα υπογραμμίσει και εξακολουθώ να τονίζω ότι η διακοινοτική του διάσταση δεν είναι η πιο σημαντική. Υπάρχουν, μεταξύ άλλων, η ευρωπαϊκή, η διεθνής και αναπόφευκτα η ελληνoturκική πτυχή. Πέραν της διαδικασίας πρέπει να δούμε την ουσία και να ξεκαθαρίσουμε τους στόχους μας. Δεν αρκεί η διακοινοτική διάσταση του Κυπριακού, όπως αντικρίζεται από τον ΟΗΕ και άλλες δυνάμεις. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης νομιμοποιείται να ζητήσει από τον πρωθυπουργό Μητσοτάκη να θέσει το ζήτημα της κατοχής, της αναγνώρισης της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία και της ομαλοποίησης των σχέσεων των δύο χωρών στα πλαίσια ενός ελληνoturκικού διαλόγου.

—Το τελευταίο διάστημα εντείνονται οι πληροφορίες που θέλουν να προχωρήσει ο σχεδιασμός επικοινωνίας της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου. Τι πρέπει να γίνει για αποτροπή μιας τέτοιας εξέλιξης;

—Θα έπρεπε προ πολλού να είχαμε μια ολοκληρωμένη στρατηγική η οποία να περιλαμβάνει δράσεις αφ' ενός συνεννόησης και συνεργασίας και αφ' ετέρου αποτροπής. Στην παρουσία συγκυρία θα πρέπει να κινητοποιήσουμε το Συμβούλιο Ασφαλείας και την Ε.Ε., εκφράζοντας την πρόθεσή μας αφ' ενός για διάλογο και αφ' ετέρου για ουσιαστικά αντίμετρα (π.χ. χρηματοδότηση της Τουρκίας και της κατοχικής οντότητας από ευρωπαϊκά κονδύλια), εάν η τουρκική πλευρά προχωρήσει με τον επικοινωνιακό της περικλειστής πόλης της Αμμοχώστου.

—Μετά τις «εκλογές», πάμε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με άλλα δεδομένα, ίσως και με διαφορετικό πλαίσιο λύσης;

—Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος η πολιτική που έχει ακολουθηθεί όλα αυτά τα χρόνια δεν έχει πετύχει τους στόχους της και δεν θα ήταν υπερβολή να πω ότι έχει αποτύχει. Τυχόν εφαρμογή του διαπραγματευτικού κεκτημένου ως έχει θα οδηγήσει σε οδυνηρά αποτελέσματα. Ενώ δεν τίθεται θέμα συζήτησης στη βάση ενός ενιαίου κράτους είναι σημαντικό να αξιολογήσουμε εκείνα τα στοιχεία, τα οποία είναι δυνατό να οδηγήσουν σε ένα ομοσπονδιακό μοντέλο το οποίο να έχει καλές πιθανότητες βιωσιμότητας. Πέραν τούτου θεωρώ την υιοθέ-

“

Να αξιολογήσουμε τα στοιχεία τα οποία είναι δυνατό να οδηγήσουν σε ένα ομοσπονδιακό μοντέλο, το οποίο να έχει καλές πιθανότητες βιωσιμότητας. Πέραν τούτου θεωρώ την υιοθέτηση μιας εξελικτικής προσέγγισης απαραίτητη.

—Μέσα από τις παρεμβάσεις σας καταθέτετε απόψεις και προτάσεις, ασκείτε κριτική. Γιατί δεν διεκδικείτε ρόλο στην ενεργό πολιτική για να δοκιμαστεί;

—Ενώ ποτέ δεν ήμουν ενταγμένος σε κόμμα, πάντοτε συμμετείχα στην πολιτική, με την ευρεία έννοια του όρου, παρέχοντας συμβουλευτικές υπηρεσίες, καθώς και με την κατάθεση τεκμηριωμένων προτάσεων και με δημοσιεύσεις βιβλίων, συγγραμμάτων, μελετών και άρθρων. Δεν αποκλείω το ενδεχόμενο να εμπλακώ στην ενεργό πολιτική εάν μια τέτοια ενέργεια θα συνεισφέρει ουσιαστικά στον δημόσιο βίο.

Παιχνίδια στις πλάτες της Ε.Φ.

Το όχι της πλειοψηφίας της Βουλής στις προσωρινές απολύσεις εθνοφρουρών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής, την περασμένη Παρασκευή, περί του συμπληρωματικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Άμυνας, είχε όλα εκείνα τα στοιχεία μιας πρόωπης προεκλογικής αναμέτρησης απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής. Η ψηφοφορία επί του αιτήματος της κυβέρνησης, για έγκριση ενός ποσού της τάξης των 667 χιλιάδων ευρώ για πρόσληψη ΣΥΟΠ, πραγματοποιήθηκε εν μέσω πίεσης που προκάλεσε η κίνηση της κυβέρνησης να διασυνδέσει την υλοποίηση της υπουργικής απόφασης για προσωρινές απολύσεις εθνοφρουρών, με την απόφαση της Βουλής. Ακόμα και τα κόμματα που καταψήφισαν τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό, στις τοποθετήσεις τους κατέβησαν προσπάθεια να μετριάσουν τις αντιδράσεις των άμεσα επηρεαζόμενων, για την αρνητική τους ψήφο. Μια στάση που απλώς ήλθε να επιβεβαιώσει το κλίμα που είχε δημιουργηθεί το προηγούμενο διάστημα στην αρμόδια Επιτροπή Άμυνας, όπου τα πλείστα κόμματα εστίαζαν πρώτα στις παράπλευρες επιπτώσεις της κυβερνητικής τακτικής, που αφορούσαν τα ίδια και μετά στην ουσία της υπουργικής απόφασης που εγείρει ζητήματα ισονομίας

και αξιοκρατίας, χωρίς αστερίσκους και άλλα. Όπως φάνηκε στην Ολομέλεια της Βουλής, τα κόμματα όσο και αν προσπάθησαν δεν έκρυψαν την ανησυχία τους για το πολιτικό κόστος της απόφασής τους, σε μια μερίδα του εκλογικού σώματος.

Με γενικότερη αίσθηση ότι η Βουλή προχώρησε σε απόρριψη του κυβερνητικού αιτήματος, χωρίς να αγνοεί τον παράγοντα πολιτικού κόστους, αυτό το οποίο έχει πλέον σημασία είναι το τι μέλλει γενέσθαι, με τον απροσδιόριστο αριθμό εθνοφρουρών οι οποίοι πέτυχαν εγγραφή σε βρετανικά πανεπιστήμια, για την περίοδο 2020-2021 πριν από την υπουργική απόφαση ή κινήθηκαν και το κατάφεραν μετά την κυβερνητική απόφαση, όπως υποστηρίζεται εντόνως. Η θολούρα που επικρατούσε στο συγκεκριμένο θέμα δεν αναμένεται να διαλυθεί μετά τις 32 ψήφους κατά και 16 υπέρ της Βουλής. Μέχρι και την περασμένη Παρασκευή κυβερνητικές πηγές επέμεναν πως η υλοποίηση της υπουργικής απόφασης παρέμεινε στην αρχική διακηρυγμένη λογική του take it or leave it, ωστόσο η θέση αυτή δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Πηγές από το Υπουργείο Άμυνας δεν απέκλειαν το ενδεχόμενο, η κυβέρνηση να επανέλθει στο όλο ζήτημα με εναλλακτική πρό-

Η απόρριψη του συμπληρωματικού προϋπολογισμού από τη Βουλή, εάν δεν υπάρξει κάποια άλλη κίνηση από την κυβέρνηση, θεωρείται βέβαιο πως θα προκαλέσει αντιδράσεις από οικογένειες εθνοφρουρών, οι οποίοι προειδοποιούν με διεκδικήσεις από την κυβέρνηση.

Κατά του συμπληρωματικού προϋπολογισμού για το Υπουργείο Άμυνας ψήφισαν 32 βουλευτές από τα κόμματα της αντιπολίτευσης και 16 υπέρ από τον Δημοκρατικό Συναγερμό.

ταση, η οποία θα καλύπτει το βασικό ζητούμενο που είναι το οικονομικό σκέλος πρόσληψης ΣΥΟΠ, οι οποίοι θα καλύψουν το κενό των προσωρινών απολύσεων εθνοφρουρών. Μια κίνηση που εάν γίνει θα ενισχύσει τις φωνές εκείνες που υποστηρίζουν πως το συγκεκριμένο θέμα χρησιμοποιήθηκε ως πολιτικό εργαλείο, άρσης των αδιεξόδων που δημιουργήθηκαν κυρίως στο κυβερνητικό στρατόπεδο.

Ενδιαφέρουσες είναι οι απόψεις

που εκφράζονται και από στρατιωτικές πηγές, για το υπόβαθρο των κυβερνητικών επιχειρημάτων στο όλο θέμα. Απόψεις που στην ουσία καθιστούν άνευ αντικειμένου την επιχειρηματολογία του Υπουργείου Άμυνας. Ο θόρυβος που έχει προκληθεί σε σχέση με τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό των 667 χιλιάδων ευρώ, που θέτει ως προϋπόθεση η κυβέρνηση για τις προσωρινές απολύσεις, στην ουσία αφορά τη μισθοδοσία των νέων προσλήψεων ΣΥΟΠ για το έτος 2020. Στρατιωτικές πηγές θεωρούν πως ακόμα και αν η Βουλή ικανοποιούσε το κυβερνητικό αίτημα, με βάση τις διαδικασίες που υπάρχουν οι πρώτοι ΣΥΟΠ θα έμπαιναν στα στρατόπεδα όχι νωρίτερα από τα ερχόμενα Χριστούγεννα. Εκτίμηση που καταρρίπτει το σκεπτικό της άμεσης κάλυψης των προσωρινών απολύσεων εθνοφρουρών, οι οποίες, αν προχωρούσαν, θα έπρεπε να γίνουν άμεσα λόγω των υποχρεώσεων των επηρεαζόμενων εθνοφρουρών, στα βρε-

τανικά πανεπιστήμια. Ένα δεύτερο στοιχείο που δεν ενισχύει το κυβερνητικό σκεπτικό είναι η θέση της Επιτροπής Άμυνας ότι το ΥΠΑΜ θα μπορούσε να αντλήσει οικονομικούς πόρους από άλλα κονδύλια του Υπουργείου Άμυνας προκειμένου να καλύψει το οικονομικό σκέλος των νέων προσλήψεων για δυο μήνες.

Τα δύσκολα

Μια σημαντική παράμετρος η οποία δεν μπορεί να αγνοηθεί, κυρίως από την κυβέρνηση, είναι τα οικονομικά βάρη που ενδεχομένως να προκλήθηκαν, σε κάποιες περιπτώσεις εθνοφρουρών οι οποίοι πέτυχαν εγγραφή σε βρετανικά πανεπιστήμια, μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και προτού η κυβέρνηση θέσει ως προϋπόθεση υλοποίησής της, την έγκριση του συμπληρωματικού προϋπολογισμού από τη Βουλή. Μετά την απόφαση της Βουλής, εκπρόσωποι των άμεσα επηρεαζόμενων ξεκάθαρα διεμήνυαν

πως δεν πρόκειται να μείνουν με σταυρωμένα τα χέρια και πως θα κινηθούν κατά της κυβέρνησης διεκδικώντας αποζημιώσεις, για την οικονομική ζημία που λένε ότι έχουν υποστεί από την υπουργική απόφαση. Το σκεπτικό που αναπτύσσουν είναι πως η οικονομική επιβάρυνση για εγγραφή τέκνων τους, σε βρετανικά πανεπιστήμια προέκυψε μετά την απόφαση της κυβέρνησης. Με ανεπίσημους υπολογισμούς που παρουσιάστηκαν κατά τη συζήτηση του όλου θέματος στη Βουλή, ο αριθμός των εθνοφρουρών που είχαν εγγραφεί σε βρετανικά πανεπιστήμια ανερχόταν στους 40. Μετά την απόφαση ο αριθμός εκτοξεύθηκε, κοντά στους 400. Σε κάποιες δε περιπτώσεις, όπως υποστηρίζεται, οικογένειες προχώρησαν σε μετακίνηση των προγραμματισμένων που είχαν κάνει για την περίοδο 2021-2022 στο 2020-2021 προκειμένου να επωφεληθούν από τα μειωμένα για φέτος διδάκτρα στα βρετανικά πανεπιστήμια λόγω Brexit.